

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

Elektron nashr. 1016 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog‘iston Respublikasi misolida)”.....	20
Kungiratbay Sharipov, Ma‘ruf Nurmanov	
Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan.....	26
Musayeva Shoirazimovna	
Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана.....	30
Ж.Я.Нуриллаев	
Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta’siri tahlili.....	37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
O‘zbekiston respublikasida aholi bandligini ta’minlashdagi dolzarb masalalar	44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o‘g‘li	
O‘zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta’minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta’sirini ekonometrik tahlil qilish.....	48
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti	60
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qishloq xo‘jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o‘ziga xos xususiyatlari	67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik)	72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo‘ribaeva Qundiz Muratbaevna	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari.....	77
Mahamatova Maftuna	
Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o‘zbekiston miqyosida.....	83
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili.....	87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich	
Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari.....	92
Soatova Nodira Boboxanovna	
Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar.....	97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o‘g‘li	
Ichki auditning transformatsion potentsiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish.....	102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o‘g‘li	
Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo‘llari.....	110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida	117
Nodir Xidirov G‘iyosaliyevich	
Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning likvidiligi va moliyaviy barqarorligini ta’minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati	122
Bauyetdinov M.J.	
Теоретические подходы к определениям агрессий социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей	128
Алимова Райхона Баходировна	
Innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.....	139
Komilov Umidjon Normurod o‘g‘li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari	143
Nematulloev Suxrob Sobirovich	
Bir qatlamli elastik asosda joylashgan to'sinning seysmik kuchlar ta'siridagi tebranishining V.Z. Vlasov usuli asosida analitik tadqiqi	148
Kamola Xaydarova	
"Sibir daryolarining burilishi" loyihasining tarixiy va retrospektiv tahlili	153
Mahmudov Nosir Mahmudovich	
Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta'minlashda instruktor-gidlarning roli	159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises	165
Khalilov Bekzod Akhmatovich	
Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari.....	171
Mirtursunova Dinara Anvarovna	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo'llari.....	175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich	
Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi.....	181
Erkayeva Barno, Xushvaqto'v Ramziddin	
O'zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish	186
Nodirov Azizxon Asrorovich	
Global energiya noaniqligining o'zgaruvchanligi ekonomertik modellari	192
Bexzod Qo'ziboev	
Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста	197
С.С. Убаева	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo'lga qo'yishning ahamiyati	201
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari.....	206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna	
Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo'yicha tahlili	210
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o'rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish	216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Qishloq xo'jaligini "yashil" iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o'tishning zarurligi va mohiyati	221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda "yashil investitsiyalar" dan foydalanishning xorij tajribalari	225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna	
Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni.....	230
Raxmonova Feruza Musaqulovna	
Oliy ta'lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o'rni.....	234
Mirzaxajeva Shaxzoda Shuxratovna	
Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlilikka ta'siri.....	240
Karshiyev Adham Anvarovich	
Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlari.....	245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari.....	251
Talapova Nargiza Baxriddinovna	

“Deviant xulq-atvorli o‘smirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari”	255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi	
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari	258
Nutfullayev Shohrux Mexli o‘g‘li, Qurbanov Ulug‘bek Erkinovich	
Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет	262
Фозилова Фирангиза Комиловна	
Tijorat banklarining o‘zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ta’siri	270
Masharipov Rasulbek Jo‘rabekovich	
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yo‘nalishlari	273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich	
O‘zbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi	277
Adilov Zuxriddin Marip o‘g‘li	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik o‘zgarish tendensiyalari	281
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi	286
Po‘latov Abdulloh Xolxo‘jayevich	
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана)	291
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Robototexnika asoslari va maktab ta‘limida qo‘llanilishi	298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod o‘g‘li	
Sun‘iy intellektlar yordamida o‘quvchilarni hayotiy faoliyat ko‘nikmasini shakllantirishi	303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djo‘rayevna, Kurbanov Azimjon Jo‘raboy o‘g‘li	
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremlari	316
Saypiddinov Shukurullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali o‘g‘li	
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari	320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich	
O‘zbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: o‘zgarish tendensiyalari va istiqbollari	326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon o‘g‘li, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna	
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi	330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna	
Inson resurslarini o‘rganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-ta’rifiy tahlil	336
Bakirov Qobiljon Mamatyusupovich	
Bandlikni ta’minlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli	340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova	
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari	346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich	
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия	352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Farg‘ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes ko‘rsatkichlarining o‘zgarishi: panel regressiya tahlili	362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi	
O‘zbekiston Respublikasida makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari	368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon o‘g‘li	
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish	374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish	380
G‘aniev Elyor Sobirjonovich	
O‘zbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishning ahamiyati	386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich	

The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region	392
Ospanova Feruza Bazarbaevna	
“Зеленое направление” совершенствования бухгалтерского учета	397
Ибрагимов Гайратжон Артикович	
Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo'yicha hisobga olishni takomillashtirish	403
Xamidova S.Ya.	
Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish.....	409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
O'zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar	414
Yo'ldashev Bekzodjon Sherzodjon o'g'li	
Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar.....	419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation	433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi	
The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan's automotive industry.....	439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi	
Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o'rni.....	444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna	
Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий.....	450
Юсупов Мухиддин Соатович	
Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish	457
Berdiyev Akram O'ktamovich	
Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish.....	463
Sharipov Eldor Salohiddin o'g'li	
Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta'siri.....	468
Ergashova Nilufar Sobirovna	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish	473
Tashmukhamedova Karima Samatovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari.....	479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Xalqaro sayohat lug'ati va uning shakllanishi.....	487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o'zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati.....	492
Quvvatov G'olibjon Baxtiyor o'g'li	
Kooperatsiyalarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем	505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрохжон	
Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo'llari.....	511
Vasiyev Alisher Samiyevich	
Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов.....	515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Коньскайлиевич	

The impact of tourism on the economy of Uzbekistan	519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza	
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari	525
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Tikuv-trikotaj korxonalari brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlarini	535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari	542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution	547
Khasan Khankeldiyev	
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati	551
Akramova Nazokat Israilovna	
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni	562
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari	572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili	578
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
Tijorat banklarining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini tahlil qilish	583
Kilicheva F.B., Mengnorov A.A., Bozorova O.R.	
Bog'dorchilik tarmog'ida klasterlarni joriy qilishda yevropa tajribasini qo'llash imkoniyatlari	591
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
To'qimachilik klasterlarini boshqarishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	598
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Barriers to tourism infrastructure development in uzbekistan: a critical analysis	605
Sarvinov Shodmonova	
Xalqaro bozorda qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish	609
Mengnorov Almardon Abdirahmonovich	
O'zbekiston respublikasida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishdagi risklarni boshqarish	620
Yusupova Zilola Ismoiljon qizi	
Korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishning zamonaviy tendensiyalari	626
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Qishloq joylari maishiy xizmat ko'rsatish sohasida axborot resurslaridan samarali foydalanish	631
Xamdorov Eldor Toshmurovich	
Meva-sabzavotlar eksportida transport koridorlari va vositalarini tanlash xususiyatlari	636
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Рынок рабочей силы в узбекистане и ее воспроизводство	644
Шакиров Амаль Улугбекович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Деньги и их функции в экономике	650
Мурадиллаев Мансур Мехроживич, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Развитие сельского хозяйства в узбекистане	654
Махмудов Алишер Мухтарович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Инвестиции и инновации в химической промышленности узбекистана: современные тенденции и перспективы	658
Хусаинов Равшан Рахимович, Султанходжаев Аманулла Асадуллаевич	
Tijorat banklari aktivlarini boshqarishni takomillashtirish	666
Mardonova Shoxsanam Baxodirovna	
Definition of agritourism as a multifunctional development in rural areas	672
Aktamov Olimjon Abdugani ugli	
Kameral soliq tekshiruvida smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi	680
Qurbonov Muxiddin Abdullaevich	
Проблемы регулирования государственно-частного партнерства и рекомендации по их решению (на примере безработицы в республике узбекистан)	687
С.Э. Холмуратов	

Автоматизация аудиторских процедур с использованием искусственного интеллекта.....	692
Ходжарахманова Назира Бахтияр кизи	
Past karbonli iqtisodiyotga o'tish zaruriyati va uning omillari.....	701
Valiyev Axliddin Aropitdinovich	
Yengil sanoatda zamonaviy tikuv mashina-kichik robotlarning mexanizmlarini mukammallashtirish	705
Sirojova Muxabbat Sodiq qizi, Kurbanov Fazliddin Aminovich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortish tizimining institutsional va iqtisodiy asoslari	710
Kuzieva Nargiza Ramazanovna, Bobomuratova Manzura Panji qizi	
Foyda solig'i bo'yicha bo'nak to'lovlarni to'lash tartibi.....	717
Yangieva N.S.	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini soliqlar vositasi qo'llab-quvvatlashning amaldagi holati	722
Turanboyev Boburjon Qodirjon o'g'li	
Motivation, goal-setting, and organizational performance: a case study from uzbekistan's chemical industry	726
Mamataliev Anvar Ergashevich, Bobur Urinov	
Применение искусственного интеллекта при организации налогового администрирования узбекистана	733
Н.А. Артиков	
Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaruvchi omillar.....	737
Sharofiddinova Gulnoza Iloxmonovna	
Raqamli texnologiyalarning tijorat banklari samaradorligiga ta'siri	745
Maksudov Avazbek Ulug'bek o'g'li	
Suv tanqisligi sharoitida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish asoslari	750
Qosimov Maxamatjon Sulaymanovich	
Rivojlanayotgan iqtisodiyotda raqamli va raqamli bo'lmagan korxonalar tahlili	761
Raxmonov Nodirjon Raxmonjon o'g'li	
Aholining o'rtacha umr ko'rish yoshini o'zgarishi sharoitida keksalarning ijtimoiy ta'minotiga xavflarning ortishi.....	767
Toyirov Shohboz Ziyodullo o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida moliyaviy nazorat samaradorligini ta'minlash ichki nazorat xizmatlari	773
Xaydarov Baxrom Xolmuradovich	
Moliya bozorida xususiy banklar faolligini ta'minlash istiqbollari	777
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Budjet daromadlari ijrosini ta'minlashda soliqlar hisobi va tahlilining ahamiyati	782
Abdullaev Abror Bozarboevich	
Aholi daromadini oshirish yo'llari.....	803
Shadmanov Baxodir Sherkulovich	
Tourism and regional identity in Uzbekistan: balancing heritage and development	808
Raximova Nilufar Aminovna, Abdukholikova Farida Erkinjon qizi	
O'zbekiston sanoat korxonalarining fond bozorida ishtiroki tahlil va muammolari.....	815
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirish tahlili	823
Karabaev Sanjar Abdusamatovich	
Globalashuv sharoitida milliy korxonalarining eksport salohiyatini boshqarish masalalari	832
Qodirov Humoyun Tolibjon o'g'li	
Бизнес-планирование и прогнозирование деятельности организации.....	836
Алимов Бехзоджон Наврузжонович	
Farg'ona vodiysida ekoturizm – kambag'allikka qarshi kurashning yangi imkoniyatlari	840
Soliyeva Nilufar Muxtorjon qizi	
Aholi turmush darajasi baholash bo'yicha dasturiy ta'minot ishlab chiqishda horij tajribasini o'rganish	844
Tursunov Farxod Baxodir o'g'li	
Mintaqa aholi turmush farovonligiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifini ishlab chiqish.....	848
Xodjanijazov Shohruh Yuldashovich	
Xususiy oliy ta'lim muassasalari menejmentining nazariy jihatlarini va o'ziga xos xususiyatlari.....	856
Karimov Ulug'bek Usmonovich	

Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	861
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
Повышение инвестиционной привлекательности – важное условие повышения конкурентоспособности предприятий.....	865
Каримова Дилафруз Садирдин кизи	
Yevropa ittifoqi davlatlari tijorat banklarining soliq to'lovlarini amalga oshirish tartibi	870
Komolov Odiljon Sayfidinovich	
Boshqaruvda innovatsiyalarni hisobga olgan holda agrokorxonalarni davlat tomonidan rag'batlantirishning zamonaviy yondashuvlari	878
Shaniyazova Zamira	
Практические аспекты применения статистических методов контроля качества на предприятиях.....	883
Усманов Илхом Ачилович, Усманов Фарзод Шохрухович	
Yashil iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy o'sishning yangi paradigmalarini shakllantirish: nazariy asoslar va amaliy talqinlar.....	891
Alimova Guzal Abduxakimovna	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini faoliyati samaradorlik ko'rsatkichlarining nazariy va metodologik tahlili	895
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li	
Kutubxonalarda raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes-modellarni ishlab chiqish.....	900
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri sug'urtalash operatsiyalari bo'yicha xarajatlarni xalqaro standartlar asosida hisob va hisobotda aks ettirish uslubi-yatini takomillashtirish	905
X.A.Raximov	
Kameral soliq tekshiruvda smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi.....	910
Ergashev Uyg'un Jabborovich	
Obligatsiya moliya bozori instrumenti sifatida, milliy obligatsiyalar bozori	916
Avezov Ibrohim Ilxomovich, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Barqaror rivojlanish doirasida ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) ko'rsatkichlarining yashil texnologiyalar innovatsiyasiga ta'sirini baholash.....	921
Meliqo'zieva Dilrabo Muxitdin qizi	
Yashil iqtisodiyot – barqaror taraqqiyotga olib boruvchi yo'l.....	925
Xalilova Aziza Rustamovna	
Научно-теоретические основы экономической и эколого-экономической эффективности предприятий горнодобывающей промышленности.....	930
Раматов Зафарбек Жуманиязович	
Xitoyda eksport faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari.....	938
D.E.Qarshiev	
Kichik sanoat zonalarida investitsion jozibadorlikni oshirishni investitsion faollikka ta'siri.....	943
Mannapova Shaxnoza Elshodovna	
Mahalla institutining samaradorligi tahlili: so'rovnomaga yondashuvi	947
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Формирование человеческого капитала в условиях демографических изменений: опыт и перспективы для узбекистана.....	955
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
Farmasevtika kompaniyalari raqobatbardoshligini oshirishda marketing strategiyalaridan foydalanish yo'nalishlari	962
Vaxrombek Bobojonov	
“Hududlarda sug'urtaga bo'lgan talabning ekonometrik tahlili”	967
Bekberganova Mohira Ravshonbekovna	
O'zbekiston va xalqaro amaliyotda raqamli marketing vositalaridan foydalanish: muammolar va yechimlar	973
Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi	
Условия эксплуатации и экологическая безопасность автотранспортной системы на основе энергосберегающих технологий	978
Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
O'zbekiston tibbiyot muassasalarida moliyaviy resurslardan foydalanishda xorijiy tajribalarni qo'llash.....	982
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	

Buxgalteriya hisobining samaradorligini oshirish yo'llarida zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar	987
Sattorov Mirjahon	
Особенности маркетинговых стратегий в условиях ограниченных ресурсов и узкой потребительской аудитории	991
Дебердиев Анвар	
DEbitorlik va kreditorlik qarzlari auditini rejalashtirish masalalari.....	995
Tulovov Erkinjon To'liqin o'g'li, Ibragimova Iroda Rashid qizi	
Инвестиционная программа узбекистана по привлечению иностранных инвестиций	1000
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Бекмуратов Шухрат Даулетмуратович	
Turistik mahsulotni shakllantirishda turistlar hayoti xavfsizligini ta'minlash.....	1005
Raxmonov Siyovush Turob o'g'li	
Uglerodsiz energiyaga o'tishda o'zbekistonning yashil strategiya yo'l xaritasining integratsiyasi va ta'siri.....	1011
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	

UGLERODSIZ ENERGIYAGA O'TISHDA O'ZBEKISTONNING YASHIL STRATEGIYA YO'L XARITASINING INTEGRATSIYASI VA TA'SIRI

Nuraliyeva Komila Sanakulovna

International School of Finance Technology and Science
instituti Menejment kafedrası o'qtuvchisi
Email: Komilanur20@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining uglerodsiz energetika tizimiga o'tish yo'lidagi strategik rejaları, "yashil strategiya" konsepsiyasi asosida ishlab chiqilgan yo'l xaritasi, va ushbu hujjatning iqtisodiy, ekologik hamda ijtimoiy sohalarga ko'rsatgan ta'siri chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotda davlatning qayta tiklanuvchi energiya manbalariga o'tishdagi asosiy yondashuvlari, xorijiy investorlar ishtiroki, qonunchilik islohotlari, va yashil moliyalashtirish mexanizmlarining integratsiyalashuvi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, O'zbekistonning xalqaro hamjamiyat bilan hamkorlikdagi faoliyati, global iqlim siyosatiga moslashuvi va iqlim neytralligiga erishishdagi istiqbollari baholanadi. Maqola O'zbekistonda yashil energetika sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning natijadorligini, barqaror rivojlanishga qo'shayotgan hissasini va kelajakdagi ustuvor yo'nalishlarni aniqlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: uglerodsiz energiya, yashil strategiya, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, energetika transformatsiyasi, iqlim o'zgarishi, yashil moliyalashtirish, O'zbekiston.

Abstract: This article explores Uzbekistan's strategic roadmap for transitioning to a carbon-free energy system through the integration of a national "green strategy." It analyzes the impact of this roadmap on the country's economic, environmental, and social development. The research focuses on the government's approach to renewable energy development, legal reforms, foreign investor involvement, and the implementation of green financing mechanisms. Furthermore, the article evaluates Uzbekistan's collaboration with the international community, alignment with global climate policy, and prospects for achieving climate neutrality. The study aims to assess the effectiveness of ongoing green energy reforms, highlight their role in sustainable development, and identify future strategic priorities.

Key words: carbon-free energy, green strategy, renewable energy sources, green economy, sustainable development, energy transformation, climate change, green financing, Uzbekistan.

Аннотация: В данной статье рассматриваются стратегические планы Республики Узбекистан по переходу к безуглеродной энергетике, а также интеграция разработанной на основе концепции «зелёной стратегии» дорожной карты в различные сферы общественной жизни. В фокусе исследования – подходы государства к развитию возобновляемых источников энергии, участие иностранных инвесторов, законодательные реформы и внедрение механизмов «зелёного финансирования». Также анализируется взаимодействие Узбекистана с международным сообществом в контексте климатической политики и достижение климатической нейтральности. Статья направлена на выявление эффективности реализуемых реформ в области зелёной энергетике, их вклад в устойчивое развитие и определение приоритетных направлений на будущее.

Ключевые слова: безуглеродная энергия, зелёная стратегия, возобновляемые источники энергии, зелёная экономика, устойчивое развитие, энергетическая трансформация, изменение климата, зелёное финансирование, Узбекистан.

KIRISH

So'nggi o'n yilliklarda global iqlim o'zgarishi, atrof-muhitning degradatsiyasi va tabiiy resurslardan samarasiz foydalanish insoniyat oldiga yangi, dolzarb muammolarni qo'yimoqda. Ayniqsa, sanoatning rivojlanishi va energiyaga bo'lgan talabning ortishi natijasida karbonat ангидрид (CO₂) va boshqa issiqxona gazlarining atmosferaga chiqarilishi keskin ko'paydi. Bu esa dunyo mamlakatlarini barqaror rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishga va uglerodsiz iqtisodiyot sari intilishga majbur qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi ham global iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlarini chuqur anglagan holda, barqaror rivojlanishni ta'minlash, energiya xavfsizligini mustahkamlash va ekologik muvozanatni saqlab qolish maqsadida "yashil strategiya"ni davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilagan. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish va yashil moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish bo'yicha qator strategik chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Mazkur maqolada O'zbekistonning uglerodsiz energiyaga o'tish bo'yicha ishlab chiqilgan "yashil strategiya" yo'l xaritasi, uning turli sohalarga integratsiyasi va ko'rsatgan ta'siri tahlil qilinadi. Shu bilan birga, xalqaro tajribalar bilan qiyosiy tahlil asosida milliy modelning ustunliklari va mavjud muammolari yoritiladi. Maqola barqaror energetika tizimini shakllantirishda O'zbekistonning imkoniyatlarini va istiqbolli yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Uglerodsiz energiyaga o'tish va yashil strategiya bo'yicha so'nggi yillarda jahon miqyosida keng ko'lamlil ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Ushbu adabiyotlar, asosan, iqlim o'zgarishining oldini olish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, yashil iqtisodiyotni shakllantirish va yashil moliyalashtirish tizimlarini kengaytirish kabi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi.

Jahon banki (World Bank, 2021), Xalqaro energetika agentligi (IEA, 2022) va BMTning Iqlim o'zgarishi bo'yicha paneli (IPCC, 2023) tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda karbonat angidrid chiqindilarini kamaytirish, energiya tizimlarining dekarbonizatsiyasi va "net-zero" strategiyalarining ahamiyati chuqur tahlil qilinadi. Jumladan, IEA ta'kidlaganidek, global energiya tizimi 2050 yilgacha to'liq dekarbonizatsiyalangan bo'lishi uchun har yili kamida 4 trillion AQSh dollari miqdorida sarmoya talab etiladi.

O'zbekiston kontekstida bir nechta muhim hujjatlar va tadqiqotlar mavjud. Jumladan, "O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha bo'lgan yashil rivojlanish strategiyasi" (2022) asosiy milliy dastur bo'lib, unda energetika tizimini modernizatsiya qilish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish va issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish bo'yicha aniq maqsadlar belgilangan. Strategiyada 2030 yilgacha elektr energiyasining kamida 25 foizi qayta tiklanuvchi manbalardan olinishi ko'zda tutilgan.

Ilmiy manbalarda ham ushbu masala turlicha yondashuvlar asosida yoritilgan. Masalan, A. Raxmonov (2023) tomonidan yozilgan "Yashil iqtisodiyot va O'zbekistonda barqaror energetika siyosati" nomli maqolada hukumat siyosatining ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, M. Karimov (2022) o'z tadqiqotida qayta tiklanuvchi energiya manbalarining iqtisodiy samaradorligi va mahalliy investitsiyalarni jalb qilishdagi o'rni haqida batafsil ma'lumot beradi.

Shuningdek, xalqaro tajribalarga oid tadqiqotlar – masalan, Germaniyaning "Energiewende" dasturi (Agora Energiewende, 2020) yoki Xitoyning "Green Development Policy" tajribalari – O'zbekiston uchun amaliy va strategik saboqlarni taqdim etadi. Bunday tajribalar asosida milliy strategiyani takomillashtirish imkoniyatlari shakllanadi.

Shu tariqa, mavjud ilmiy adabiyotlar uglerodsiz energetika, yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish sohasidagi muhim nazariy va amaliy asoslarni yaratadi. Biroq, O'zbekiston sharoitiga mos modellar, lokal muammolar va mahalliy resurslar salohiyatiga yo'naltirilgan chuqur tadqiqotlar hali ham to'liq shakllanmagan. Bu esa mavzuni yanada keng o'rganish va tahlil qilishni dolzarb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Ushbu ilmiy tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining uglerodsiz energiyaga o'tish jarayonida "yashil strategiya" yo'l xaritasining integratsiyasi va ta'sirini baholash uchun kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli tahlil, solishtirma tahlil, statistik usullar hamda ekspert baholash metodlari tashkil etdi.

Tizimli yondashuv yordamida yashil strategiyaning asosiy komponentlari – huquqiy, institutsional, iqtisodiy va texnologik jihatlari – o'zaro aloqadorlikda o'rganildi. Bu yondashuv O'zbekiston energetika sohasidagi islohotlarni chuqur va har tomonlama baholashga imkon berdi.

O'zbekistonning yashil energetika strategiyasi Xitoy, Germaniya, Qozog'iston kabi mamlakatlar tajribasi bilan solishtirildi. Bu esa xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston modelining ustun va zaif tomonlarini aniqlash imkonini berdi.

Milliy statistika ma'lumotlari, Davlat statistika qo'mitasi, Energetika vazirligi va Xalqaro energetika agentligining (IEA) ma'lumotlari asosida energiya ishlab chiqarish, iste'mol, issiqxona gazlari chiqindilari, qayta tiklanuvchi energiya ulushi kabi ko'rsatkichlar tahlil qilindi. Ushbu ko'rsatkichlarning dinamikasi 2017–2024 yillar oralig'ida o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonning uglerodsiz energiyaga o'tishga doir siyosati so'nggi yillarda bosqichma-bosqich rivojlanib, "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasi bilan chambarchas bog'liq holda shakllanmoqda. Mavjud holatni tahlil qilish natijasida quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha muhim xulosalar chiqarildi:

2021–2024 yillar oralig'ida O'zbekistonda quyosh va shamol elektr stansiyalarining quvvati sezilarli darajada ortdi. Energetika vazirligi ma'lumotlariga ko'ra, 2024 yil oxiriga kelib qayta tiklanuvchi manbalarning umumiy energiya ishlab chiqarishdagi ulushi 12,3 foizni tashkil etdi. Bu raqam 2021 yildagi 7,8 foiz bilan solishtirilganda ijobiy dinamikani ko'rsatadi.

Yashil yo'l xaritasining ta'siri faqat energetika emas, balki sanoat, transport, qurilish va qishloq xo'jaligi kabi tarmoqlarda ham sezilmoqda. Misol uchun, elektr transport vositalarining soni so'nggi ikki yilda ikki barobarga oshgan bo'lsa, yangi qurilish loyihalarida energiya tejankor texnologiyalardan foydalanish majburiy me'yor sifatida joriy etilgan.

So'nggi yillarda "yashil obligatsiyalar" (green bonds), xalqaro grantlar va barqaror rivojlanish uchun ajratilayotgan kredit liniyalari orqali moliyaviy oqimlar sezilarli darajada kengaydi. Bu esa uglerodsiz texnologiyalarning jadal joriy etilishiga zamin yaratmoqda. Jumladan, 2023 yilda xalqaro moliyaviy institutlar bilan tuzilgan kelishuvlar asosida umumiy qiymati 2,4 milliard AQSh dollariga teng "yashil" investitsiyalar yo'naltirildi.

O'zbekiston bir qancha xalqaro tashabbuslarda – xususan, Parij kelishuviga qo'shilishi, "Markaziy Osiyo iqlim forumi" doirasidagi faol ishtiroki – orqali global ekologik kun tartibiga mos ravishda milliy strategiyasini shakllantirmoqda. Bu esa mamlakat imidjining yaxshilanishiga va xorijiy investitsiyalar oqimini rag'batlantirishga xizmat qilmoqda.

Shunga qaramasdan, strategiyaning to'laqonli amalga oshirilishida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan:

- infratuzilmaviy kamchiliklar (masalan, tarmoqlarni qayta jihozlashdagi sekinlik),
- mahalliy mutaxassislarining yetishmasligi,
- huquqiy bazaning ayrim hollarda izchil emasligi,
- aholi va tadbirkorlar orasida ekologik savodxonlik darajasining pastligi.

Tadqiqot davomida amalga oshirilgan SWOT-tahlil O'zbekiston yashil strategiyasining quyidagi xususiyatlarini aniqladi:

- Kuchli tomonlar: davlat siyosatining aniq yo'nalganligi, xalqaro hamkorlik, geografik va tabiiy resurs salohiyati.
- Zaif tomonlar: kadrlar salohiyati, texnologik qaramlik, mahalliy ishlab chiqarishning cheklanganligi.
- Imkoniyatlar: xalqaro moliyalashtirish imkonlari, regional integratsiya, texnologik transfer.
- Tahdidlar: global iqtisodiy beqarorlik, geosiyosiy xatarlar, iqlim sharoitining o'zgaruvchanligi.

1-jadval. O'zbekistonda yashil strategiyaning asosiy yo'nalishlari va ta'siri

Yo'nalishlar	Asosiy tashabbuslar / loyihalar	Amalga oshirish darajasi	Ijoby ta'siri	Muammolar / to'siqlar
Qayta tiklanuvchi energiya	Quyosh, shamol elektr stansiyalari (Nur Navoi, Zarafshon, Jizzax)	O'rta / Yaxshi	Energiya ishlab chiqarishda barqarorlik	Tarmoqqa ulanish muammolari
Yashil transport	Elektr avtobuslar, elektromobillarni subsidiyalash	Boshlang'ich bosqich	CO ₂ chiqindilarining kamayishi	Infratuzilma yetishmasligi
Yashil moliyalashtirish	Yashil obligatsiyalar, xalqaro grantlar, barqaror kredit liniyalari	Yaxshi	Investitsiya hajmining oshishi	Mahalliy moliya institutlarining tajribasi kam
Huquqiy va institutsional baza	Yashil strategiya-2030, energetika qonunchiligi	Rivojlanayotgan	Normativ muvofiqlikni ta'minlash	Qonunlarning izchilligi past holatda
Xalqaro hamkorlik	Parij kelishuvi, OPEK+, Iqlim forumlari	Faol	Texnologiya va investitsiya oqimi	Geosiyosiy barqarorlik tahdidlari
Aholining ekologik xabardorligi	Mahalliy kampaniyalar, ommaviy axborot vositalari orqali targ'ibot	Kam	Xavf-xatarlar haqida tushuncha shakllanmoqda	Bilim va e'tibor darajasining pastligi

1-jadvalda O'zbekiston Respublikasining yashil strategiya yo'l xaritasi doirasida amalga oshirilayotgan asosiy yo'nalishlar tahlil qilinib, ularning amaldagi holati, ijobiy ta'siri va mavjud muammolari yoritib berilgan.

Birinchi yo'nalish – qayta tiklanuvchi energiya manbalari – strategiyaning eng faollik bilan amalga oshirilayotgan tarkibiy qismi sanaladi. Nur Navoi, Zarafshon, Jizzax kabi yirik quyosh va shamol elektr stansiyalarining qurilishi bu sohada jadal taraqqiyot mavjudligini ko'rsatadi. Biroq ularni milliy elektr tarmoqlariga to'liq integratsiyalashda infratuzilmaviy to'siqlar mavjud.

Yashil transport yo'nalishi, ya'ni elektromobillar va elektr avtobuslardan foydalanish, hozircha boshlang'ich bosqichda bo'lib, infratuzilma – xususan, zaryadlash shoxobchalari – yetarli darajada rivojlanmagan.

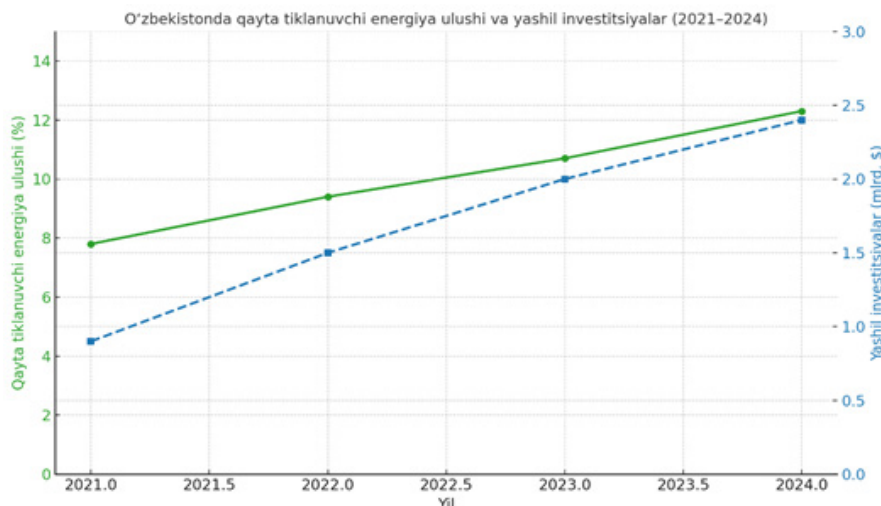
Yashil moliyalashtirish esa xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikda yaxshi yo'lga qo'yilgan. 2022–2024 yillarda bir qator xalqaro grantlar, yashil obligatsiyalar va kredit liniyalari orqali uglerodsiz texnologiyalarni moliyalashtirish imkoniyatlari oshgan.

Huquqiy va institutsional baza sohasida Yashil rivojlanish strategiyasi – 2030 kabi hujjatlar ishlab chiqilgan bo'lsa-da, ularning izchilligi, ijrosi va mahalliy sharoitga mosligi bo'yicha ayrim kamchiliklar mavjud.

Xalqaro hamkorlik yo'nalishi juda faol bo'lib, O'zbekistonning Parij kelishuviga qo'shilishi, mintaqaviy va global ekologik forumlardagi ishtiroki natijasida texnologik va investitsion oqimlar kuchaymoqda.

Oxirgi yo'nalish – aholining ekologik xabardorligi – hali zaif hisoblanadi. Chunki ekologik savodxonlik darajasi va yashil texnologiyalar haqidagi tushunchalar aholining keng qatlamlarida hali yetarlicha shakllanmagan.

Umuman olganda, jadval O'zbekistonda yashil strategiyaning turli komponentlari turlicha darajada rivojlanganini, ularning ba'zilarida ijobiy natijalar sezilayotganini, ammo ayrim sohalarda qo'shimcha chora-tadbirlar zarurligini ko'rsatadi. Bu esa strategiyaning amaliy ta'sirini kuchaytirish uchun tizimli yondashuv va ko'p sektorli islohotlarni talab qiladi.

1-rasm. "O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya ulushi va yashil investitsiyalar hajmining yillik dinamikasi (2021–2024)"

Yuqoridagi 1-rasmda 2021-yildan 2024-yilgacha bo'lgan davr mobaynida O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining umumiy energiya ishlab chiqarishdagi ulushi va yashil investitsiyalar hajmi o'rtasidagi dinamik o'zgarishlar tasvirlangan.

Chap o'q bo'yicha qayta tiklanuvchi energiya ulushi (%) ko'rsatilgan bo'lib, bu ko'rsatkich 2021-yilda 7,8 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib 12,3 foizga yetgan. Bu esa davlat tomonidan amalga oshirilayotgan "Yashil strategiya" doirasidagi infratuzilma loyihalari, texnologik yangilanish va investorlar uchun yaratilayotgan imtiyozlarning amaliy natijasidir.

O'ng o'q esa yashil investitsiyalar hajmini (mlrd. AQSh dollari) ifodalaydi. Bu ko'rsatkich 2021-yildagi 0,9 milliard dollardan 2024-yilda 2,4 milliard dollarga oshgan. Bu jarayonda xalqaro moliyaviy institutlar, xususan, Osiyo Taraqqiyot Banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (EBRD) hamda Iqlim bo'yicha xalqaro jamg'armalar (Green Climate Fund) bilan hamkorlik muhim rol o'ynagan.

Rasmdan ko'rinib turibdiki, qayta tiklanuvchi energiyalarning ulushi va yashil investitsiyalar o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjud bo'lib, bu O'zbekistonning uglerodsiz iqtisodiyot sari yo'naltirilgan strategik siyosatining samaradorligini yaqqol namoyon etadi.

Yuqoridagi natijalar O'zbekistonning yashil energetika va uglerodsiz iqtisodiyot sari yo'nalgan sa'y-harakatlari barqaror rivojlanish strategiyasiga asoslanganligini, ammo ularni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun chuqur institutsional islohotlar va innovatsion yondashuvlar zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston Respublikasining uglerodsiz energiyaga o'tish bo'yicha yashil strategiyasi umumiy rivojlanish jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, barqaror iqtisodiy o'sish va ekologik xavfsizlikka erishishning asosiy omillaridan biri sifatida shakllanmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, yashil moliyalashtirish mexanizmlari va xalqaro hamkorlik yo'nalishlarida muayyan yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, transport, qonunchilik va ijtimoiy ong darajasida hali yechimini kutayotgan muammolar mavjud.

Yashil strategiya yo'l xaritasi bugungi kunda O'zbekistonning milliy energetika siyosatini uglerodsiz va ekologik toza manbalarga yo'naltirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Ammo ushbu xaritaning samaradorligini maksimal darajada ta'minlash uchun sektoral integratsiya va institutsional muvofiqlashtirish darajasi yanada mustahkamlanishi zarur.

Quyidagi takliflar mazkur yo'nalishda amaliy ahamiyatga ega:

1. Qayta tiklanuvchi energiya loyihalarini hududlar bo'yicha diversifikatsiya qilish
Energiya ishlab chiqarish imkoniyatlarini yirik shaharlardan tashqarida ham rivojlantirish, ayniqsa, shamol va quyosh potentsiali yuqori bo'lgan viloyatlarda strategik loyihalarni amalga oshirish zarur.
  2. Yashil transportni rivojlantirish uchun infratuzilma yaratish
Elektr zaryadlash stansiyalari, texnik xizmat ko'rsatish markazlari va soliq imtiyozlari asosida elektromobillar bozorini rag'batlantirish mexanizmlari ishlab chiqilishi lozim.
  3. Yashil moliyalashtirish bo'yicha milliy mexanizmlarni kuchaytirish
Mahalliy banklar va moliyaviy institutlar ishtirokida "yashil kredit liniyalari" va davlat kafolati asosida innovatsion energiya loyihalarini qo'llab-quvvatlovchi moliyaviy vositalar yaratish zarur.
  4. Qonunchilik bazasini takomillashtirish va monitoring tizimini joriy etish
Yashil strategiyaga oid normativ-huquqiy hujjatlarni izchil yangilash, ularning ijrosini monitoring qiluvchi mustaqil institutlar faoliyatini yo'lga qo'yish taklif etiladi.
  5. Aholi va biznes subyektlari o'rtasida ekologik savodxonlikni oshirish
Ta'lim tizimida barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotga oid mavzularni keng joriy etish, ommaviy axborot vositalarida ekologik kampaniyalarni kuchaytirish maqsadga muvofiqdir.
  6. Xalqaro texnologik transfer va investitsiyalarni faol jalb qilish
Xorijiy kompaniyalar bilan davlat-xususiy sheriklik asosida yuqori texnologiyali yashil loyihalarni amalga oshirishda qulay investitsion muhit yaratish dolzarb vazifadir.
- Yuqoridagi takliflar O'zbekistonda uglerodsiz energiyaga o'tish jarayonini tizimli tarzda jadallashtirish va yashil strategiyaning barqaror ta'sirini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi to'g'risida"gi PQ-4477-sonli Qarori, 2023-yil 15-fevral.
2. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. (2024). Energiya ishlab chiqarishda qayta tiklanuvchi manbalar ulushini oshirish bo'yicha milliy dastur. Toshkent: Energetika vazirligi matbuot xizmati.
3. Ministry of Ecology, Environmental Protection and Climate Change of Uzbekistan. (2024). Uzbekistan's Green Transition Strategy 2023-2030. Official Report.
4. Asian Development Bank (ADB). (2023). Green Recovery and Renewable Energy Development in Central Asia. Manila: ADB Publications.
5. International Renewable Energy Agency (IRENA). (2022). Renewable Energy Market Analysis: Central Asia. Abu Dhabi.
6. United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Decarbonization Pathways and Green Growth in Uzbekistan. Tashkent: UNDP Uzbekistan.
7. World Bank. (2023). Uzbekistan Energy Transition and Climate Resilience Report. Washington, DC.
8. International Energy Agency (IEA). (2022). Uzbekistan 2022 Energy Profile. Paris: IEA Publications.
9. Fayziev, S., & Karimova, G. (2022). "O'zbekistonda yashil energetikaning rivojlanish istiqbollari." *Ilm va taraqqiyot*, 3(9), 45-51.
10. Rasulov, B. (2023). "Yashil moliyalashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari." *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, 1(11), 78-83.
11. Statistika agentligi huzuridagi Davlat statistika qo'mitasi. (2024). O'zbekiston energetika sektori bo'yicha statistik to'plam. Toshkent.
12. OECD. (2023). Environmental Performance Review of Uzbekistan. Paris: OECD Publishing.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>